

svarende til f. Eks. 6 000 Mand i 10 Maaneder. Der findes desuden over hele Landet, men især i Jylland, et meget betydeligt Antal *Skyttegrave*, ligesom der mange Steder er gravet Skydehuller langs Landevejene. Nogen egentlig Oversigt over, hvor mange km Skyttegrave der findes, kan ikke faas, men man kan formentlig se saaledes paa Spørgsmaalet om deres Retablering, at visse Steder bør og kan de bedst retableres sammen med Tankgravene, andre Steder er Gravene saa smaa og Anlægene saa betydningsløse, at det kan overlades til Lodsejeren selv at retablere dem. Lægges til ovennævnte Arbejdsmaaneder 10 000 Arbejdsmaaneder med Henblik paa Retablering af Skyttegravs- og lignende Anlæg, vil Beskæftigelsen ved disse Arbejder svare til en samlet Arbejdsløn paa 35 Mill. Kr. Det er dog muligt, at Gravenes samlede Længde viser sig at overstige 1 000 km, ligesom de mere detaljerede Oplysninger, der til sin Tid fremskaffes, muligvis vil vise, at Arbejdsmængden pr. lb. m Grav — alt taget i Betragtning — vil overstige $1\frac{1}{2}$ Arbejdsdag.

Ved at anvende hestetrukne og — i det Omfang de forefindes — motordrevne Muldsluffer, vil Prisen paa Jordarbejdet kunne nedsættes væsentligt, men der vil herved samtidig ske en Reduktion af Arbejdslønnens relative Andel i de samlede Udgifter, der, som det er oplyst nedenfor, ved Haandarbejde og Flytning af Jorden med Trillebør kan anslaaes til 75 pCt.

Med Hensyn til de ovennævnte *Granpæle* bemærkes, at disse efter Amternes og Skovrider Sabroes (Stiftamtmand Herschends Kontor i Silkeborg) Mening i det store og hele er friske, da de er anbragt i den seneste Tid, og meget lette at fjerne. Der er næppe nogen Tvivl om, at de er særdeles anvendelige til Hegnspæle eller lignende, og, saafremt de enkelte Steder har taget Skade af Jord og Vejrlig, udmærkede til Brændsel. Det vil derfor være meget fristende for mindre solide Befolkningselementer at tilegne sig disse Stammer, og man maa derfor sikkert ogsaa paa en eller anden Maade meddele Befolkningen, at Træstammerne — og det gælder iøvrigt ogsaa de nedenfor omhandlede Master, Ledninger, o. s. v. — er Statens Ejendom, og at det betragtes som Tyveri at fjerne dem. Faskinerne derimod er næppe noget værd, maaske kan de bruges af eventuelle nærliggende Mejerier. Hvor stor en Træmængde, disse Stammer indeholder, er det vanskeligt at sige, men baade fra Amtmændene og Skovvæsenet ved man, at det er endog meget store Mængder, der er Tale om. I Haderslev Amt regner man f. Eks. med 2—3000 m³. Efter Optagningen af Stammerne maa disse til Slut samles, vurderes og afhændes, eventuelt i Samarbejde med Amtsbrændselsnævnene.

Hvad angaar Dækningen af de med Retableringen forbundne Udgifter er Forholdet det, at de paa Landbrugsejendomme forvoldte Krigsskader paa Jorden skal dækkes af den ved Lov Nr. 280 af 30. Juni 1941 oprettede Krigsforsikring af Landbrugsjord, medens Skader paa Skove og Plantager skal dækkes af de herfor oprettede tilsvarende Krigsforsikringsforbund.

Udvalget har derfor ogsaa overvejet helt at overlade til de paagældende Lodsejere selv at foretage Retableringen, hvorved Dækningen af Retableringsudgifterne alene bliver et Spørgsmaal mellem Lodsejerne og vedkommende Krigsforsikringsinstitut. Fra et statsfinansielt Synspunkt er denne Ordning selvfølgelig at foretrække, hvorved iøvrigt bemærkes, at en privat Retablering formentlig tillige vil blive en Del (rent skønsmæssig anslaaet ca. 20 pCt.) billigere end en Retablering ved Statens Foranstaltning, idet man i saa Fald bl. a. vil spare Udgifterne til Entreprenørfortjeneste og til Administration.

Udvalget er imidlertid enig om, at en samlet og hurtig Igangsættelse af disse Arbejder ved Statens Foranstaltning vil være et saa betydningsfuldt Led i Foranstaltningerne til Arbejdsløshedens Bekæmpelse, at man ikke bør overlade dette Omraade til det private Initiativ. Paa den anden Side bør Staten ikke paa et enkelt Omraade som det heromhandlede paatage sig endelig at afholde Krigsskadeerstatninger, som efter de gældende lovmæssige Ordninger henhører under vedkommende Krigsforsikringsforbund, og Udvalget maa derfor anse det for rigtigst, at der forinden Arbejdernes Igangsættelse ved Statens Foranstaltning tilvejebringes en Ordning med de interesserede Krigsforsikringsforbund, hvorefter Staten forskudsvis afholder de med Retableringen forbundne Udgifter, mod at Forbundene refunderer Staten en saa stor Del heraf, som svarer til, hvad Forbundene vilde være kommet til at udrede, saafremt Retableringen fandt Sted uden Statens Medvirken. Af Hensyn til Ordningens administrative Gennemførelse vilde det være praktisk, om Forbundenes Refusionsandel kunde fastsættes til en vis Procentdel af Statens samlede Udgifter, f. Eks. 80 pCt., jfr. foran angaaende det om Merudgiften ved Arbejdernes Iværksættelse som Statsforanstaltning anførte.

Med Hensyn til den praktiske Gennemførelse af Tankgravenes Nedlæggelse skal